

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ד"ר אחיקם סטולר

מערער

עבדול רחמן אזברגה
באמצעות עו"ד עומר סולטאן ואח'

נגד

משיב

פקיד שומה רמלה
באמצעות פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)

פסק דין

בפני מחלוקת בדבר שומת הפרשי ההון אשר הוצאה למערער שמבוססת על הצהרות הון שהגיש המערער ליום 31.12.02, וליום 31.12.08. המשיב טוען שבין שתי הצהרות ההון נמצא גידול הון בלתי מוסבר בסך של 484,710 ₪. עיקר המחלוקת בין הצדדים נוגעת להפרשי ההון הנובעים מההלוואה בגובה של 350,000 ₪ בה המשיב לא הכיר, ובהוצאות המחיה אותן מייחס המשיב למערער.

א. הפרטים הרלוונטיים לעניין

1. המערער נשוי ומתגורר ביחד עם משפחתו ואמו הנכה בבית ששטחו כ- 100 מ"ר הרשום ע"ש אביו ז"ל, בשכונה בלוד. אימו של המערער מקבלת קצבת זקנה בסך כ- 2,000 ₪ לחודש ומשתתפת במימון הוצאות המחיה של המשפחה.
2. למערער תיק אצל המשיב כבעל עסק בלוד לממכר חלקי חילוף משומשים לכלי רכב, החל מחודש אוקטובר 2002.
3. המערער הגיש הצהרת הון ליום 31.12.02 לפיה הונו הסתכם בסך 281,025 ₪, כאשר עיקר הון זה מקורו בסעיף 93 בהצהרת ההון והוא סכומי כסף במט"ח בסך 198,954 ₪ (42,000 דולר) שהמערער חסך והחזיק בדצמבר 2002.
4. המערער שכר את מקום העסק בלוד, מגרש בשטח של כ- 550 מ"ר שעליו בנויה סככה (להלן: "המגרש"). בחודש יולי 2008 רכש המערער את המגרש תמורת סכום 350,000 ₪ במזומן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

5. המערער הגיש למשיב הצהרת הון נוספת נכונה ליום 31.12.08, לפיה הונו הסתכם בסך ₪ 215,799 הכולל שני נכסים: המגרש שמשמש אתר לעסקי המערער בסך 350,000 ₪ שנרשם בסעיף 1 וכלי רכב מדגם טויוטה בסך 322,687 ₪ שנרשם בסעיף 70. כמו כן, המערער דיווח בסעיף 82 בהצהרת ההון על הלוואה שנטל בסך 350,000 ₪. בדיעבד תוקנה הצהרת ההון של המערער והוסף מלאי בעסק של המערער בסך 85,358 ₪. משכך הסתכם הון המערער ליום 31.12.08 בסך 301,157 ₪. על כן, עלה הונו של המערער בין השנים 2003-2008 בסך 20,132 ₪ (301,157-281,025) לפי הצהרות ההון של המערער.
6. המערער הסביר למשיב כי מקורותיו בשנים 2008-2003 היו: הכנסותיו מעסק בסך 282,869, מקצבת ילדים בסך 30,375 ₪ ומהוצאות פחת בסך 7,566 ₪ ובסה"כ 320,810 ₪, וכי אימו המתגוררת איתו השתתפה בהוצאות מחיית משפחתו באמצעות קצבאות זקנה בסך כ-144,000 ₪ (72X2000 חודשים). על כן מקורות המערער עלו על ההסברים הנדרשים ולא היו כל הפרשי הון.
7. מנגד, המשיב קבע בצווים שסכומי המס שישלם המערער יסתכמו בסך 243,147 ₪, לאחר שקבע כי יתווספו להכנסות המערער בכל אחת מהשנים 2006-2008, סך של 161,570 ₪ (ובסה"כ ב-3 השנים 484,710 ₪).
8. המשיב פסל את סעיף התחייבות מסוג הלוואה מקרוב משפחה בסך 350,000 ₪ שהמערער דיווח אודותיה בהצהרת הון ליום 31.12.08. משכך, הונו של המערער, עפ"י המשיב, עלה בסך 370,132 ₪ (350,000+20,132) ולפי חישובו הוצאות מחיית המערער היו לפי לוחות 3-4 ועל כן הסתכמו בשנים 2008-2003 בסך 387,894 ₪.
9. המשיב טען, כי המערער היה צריך להמציא לו הסבר, כיצד מימן את הסכומים הבאים: גידול בהונו בסך 370,132 ₪; הוצאות מחייה בסך 387,894 ₪; תשלומיו למס הכנסה בסך 1,081 ₪; לביטוח לאומי בסך 22,601 ₪; מס רכישה בסך 17,427 ₪ ונסיעותיו לחו"ל בסך 6,000, ובסה"כ 805,135 ₪. לפי חישוב המשיב עלה כי מקורות והסברי המערער בשנים 2003-2008 הסתכמו אך ורק בסך 320,425 ₪ ועל כן לשיטתו נוצר הפרש בהון שלא הוסבר והסתכם בסך 484,710 ₪ (805,135-320,425).
10. המערער טען שנטל הראיה מוטל על כתפי המשיב מכוח סעיף 155 לפקודת מס הכנסה והפסיקה ורובץ לפתחו. זאת כיוון שמדובר במחלוקת פנקסנית ומקום שספרי המערער לא נפסלו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

11. המשיב מבסס את טענתו לעניין רמת המחיה לפי טבלאות 3-4, בכך שלמערער נכסים יקרי ערך כלשונו בסעיפים 5-6 בהודעתו. זאת, כאשר הנכס הראשון הוא רכב שנרכש בחודש 07/2008 והשני הוא מגרש, שאף הוא נרכש בחודש 07/2008.

ב. טענות המערער

1. תחשיב המשיב באשר להוצאות מחיית המערער ב- 6 שנים (2003-2008), מתבסס על כך שהמערער רכש בחצי השנה האחרונה מתוך 6 השנים של הצהרת ההון, את המגרש והרכב. על כן, טענת המשיב אינה מוצדקת. אם יש מקום כלל להתייחס למגרש עסקי ולרכב כקריטריון לקביעת רמת חיים, הרי שיחול מתאריך רכישת אותם נכסים ולא רטרואקטיבית ל- 6 שנים.

2. המשיב שגה כאשר פסל את סעיף ההלוואה מקרוב משפחה בסך 350,000 ₪ וגרם ליצירת הפרש הון בסך 350,000 ₪. זאת בטענה כי לא הומצאו ראיות, כגון תיעוד מתאים להוכחת העברה של כספי ההלוואה. זאת על אף שצורך חוזה הלוואה לטופס הצהרת הון ליום 31.12.08, המוכיח שהמלווה נתן את ההלוואה למערער במזומן.

3. המשיב התעלם מאורח חייו של המערער והיותו איש משפחה ואדם דתי, המתגורר עם משפחתו ואמו בבית של עמידר ששטחו כ- 100 מ"ר, בשכונה "שכוחת אל" בלוד, הסובלת מתנאים תברואתיים ירודים ביותר.

4. המשיב שגה כאשר קבע את הוצאות מחיית המערער לפי טבלאות 3-4 ולא לפי טבלאות 5-6, ובהתעלם מנסיבות חייו של המערער ומשפחתו בשכונת עוני וגרם ליצירת הפרש הון נוסף בסך 181,632 ש"ח (387,894-206,532).

5. משכך, המערער טען כי החלטת המשיב לפסול את סעיף ההלוואה אינה סבירה וכי היה צריך להסביר רק גידול בהונו עפ"י הצהרות ההון שהגיש והוצאות מחייה שהם לפי לוחות 5-6, בסך כולל של 273,773 ₪ וכי מקורותיו בשנים 2003-2008 שהסתכמו בסך 320,810 ₪, בתוספת תמיכת אמו שחיה איתו באמצעות קצבאות נכות שקיבלה מביטוח לאומי בסך 144,000 ₪, מספקים הסברים מספיקים ונאותים למחייתו ומשפחתו בכל השנים. משכך אין הפרשי הון בלתי מוסברים.

6. כמו כן, טען המערער, כי לאחר רכישת הרכב נאמר לו שבעל המגרש מבקש למכור את המגרש, דבר שנראה לו כהזדמנות עסקית. משלא היה בידו הכסף הנדרש לרכישת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

- המגרש פנה לקרובו מוחמד אבו חג'אג' (להלן: "חג'אג") וביקש וקיבל ממנו הלוואה בסך 350,000 ₪ לרכישת המגרש. לטענתו, קיבל כספי הלוואה בסך 350,000 ₪ מחג'אג' בביתו בקלנסואה במזומן ושילם עבור המגרש למוכר גם במזומן. בינתיים החזיר לחג'אג' ע"ח הלוואה סך של 120,000 ₪.
7. בחקירתו הנגדית, המערער מסר שעלויות אחזקת הרכב שרכש ₪ הסתכמו ב- 700 ₪ עבור טיפול מידי 6 חודשים, וכן מעט כסף לדלק, כיוון ששימש אותו ואת משפחתו בנסיעות בעיר וכן ביטוח בסך של 8,000 ₪ בשנה (עמוד 32 שורות 22-32). וכי במתחם בו הוא גר, כל משפחתו מבשלים ביחד ואוכלים ביחד, הוא, אימו, אשתו ואחיו (עמוד 39 שורות 14-16).
8. בעדותו של נציג מס הכנסה (להלן: "קובי") בבית המשפט נתגלו סתירות ואי דיוקים ועל כן החליט להתמקד בשני נושאי המחלוקת: הוצאות מחייה והלוואה מהגיס (ראה ע' 48 ש' 30 עד ע' 49 ש' 8),
9. לטענת המערער קובי התפתל בתשובותיו במענה לשאלה מדוע לא השתמש בטבלאות מחייה 5-6 ולא דרש מהמערער טופס רמת מחייה, על אף קיומו במש' 1 (עמוד 2 מתחת לכותרת – שימוש בלוחות 5-6) שהוא פרסום עדכני שהופק לקראת הדיון מאתר אינטרנט של רשות המסים, וענה שנציבות מס הכנסה כבר לא נוהגת לעשות את זה היות ולא נוהגים לשלוח את הטופס הזה (עמוד 60 שורה 17 עד עמוד 61 שורה 2),
10. מעדותו של קובי מתברר שפעל בניגוד ובסתירה להודעתו ובעיקר לאחר שהתברר כי בפועל, המגרש והרכב לא שימשו בידי קובי כקריטריון ו/או פרמטר לקביעת רמת מחיית המערער. וכן כי עצם עיניו ממצבו הסוציאקונומי של המערער וקבע עבורו הוצאות מחייה לפי טבלאות 3-4 ולא 5-6.
11. קובי לא עשה כל ניסיון להשתמש בטבלאות 5-6, לא ביקש מהמערער למלא טופס מחייה, בטענה שזה לא בשימוש, על אף שהטופס מופיע בפרסומי המחלקה המקצועית באתר האינטרנט, לא פנה למנהליו בבירור כיצד לנהוג במצב שאין טופס רמת חיים בנמצא.
12. קובי לא הזמין את חג'אג' (המלווה) ולא דרש ממנו כל דיווח ו/או הסבר לסכום הלוואה שנתן למערער על אף שהיה מוסמך לעשות כן ואף עשה כן במקרים אחרים. בטרם יחליט לפסול דיווח כחוק מסוג הצהרת הון ובו דיווח על קבלת הלוואה במזומן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

- שהגיש המערער אליה צירף הסכם הלוואה, ומנגד העיד כי אין מניעה בחוק לקבל הלוואה במזומנים .
13. לטענת המערער קובי חשש לומר בפה מלא, כי לא מצא כל פגם בספרי המערער המצדיק פסילתם ומשכך הסווה את החלטתו בטענה שהתוצאות העסקיות נמוכות ע"י יצירת הפרשי הון יש מאין.
14. המערער הוכיח כי קיבל הלוואה מגיסו בסך 350,000 ₪. זאת הן עפ"י הסכם שנחתם בין הצדדים בסמוך למתן הלוואה וצורף לטופס הצהרת ההון ליום 31.12.08 והן לפי עדות נותן הלוואה חג'אג'.
15. החלטות המשיב אינן מבוססות, לא מוצדקות וגורמות עוול למערער ומביאות עליו "תוספת הכנסה" הגוררת אחריה חבות לשלם מס הכנסה וביטוח לאומי בסכומי עתק של מאות אלפי שקלים שהוא לא יכול לעמוד בהן.

ג. טענות המשיב

1. הלכה פסוקה היא כי נטל הראיה בשומות הפרשי הון מוטל על המערער. ראה לעניין זה ע"א 9541/04 שריפיאן נגד פ"ש ת"א 3 (ניתן ביום 29/6/2008, פורסם בנבו). וכן ע"מ 14-02-57704 אלעול נגד פקיד שומה רמלה (פורסם במיסים אונליין).
2. בהסבר לשימוש בטבלאות הוצאות מחיה (מש/1) מצוין במפורש כי לוחות מחיה 5,6 אינם כוללים נסיעות לחו"ל. בערעור זה המערער יצא מספר פעמים לחו"ל וזנח את טענתו כי נסיעותיו מומנו על ידי צד ג'. ממילא המערער לא טרח להציג לבית המשפט בדל ראיה על מנת להוכיח טענה זו. בכל תקופת הערעור למערער היה רכב ברשותו ולכן בהכרח לא ניתן לקחת בחשבון את לוחות מחיה 5-6.
3. המערער לא הציג את מסמכי הביטוח של הרכב על מנת לתמוך בטענתו שהוצאות הרכב עמדו על סך של 8,000 ₪ בלבד (כולל דלק) לשנה. מעבר לכך שהמערער לא הציג את מסמכי הביטוח של הרכב, המערער לא הציג כל מסמך אחר שיתמוך בטענתו הסתמית לפיה הוצאות הרכב עמדו על סך של 8,000 ₪ בלבד. המערער אף לא הציג את מד הק"מ של הרכב על מנת לתמוך בטענתו כי לא נשא בהוצאות רכב גבוהות.
4. אדם המציג את עצמו כעני מרוד אינו יכול להרשות לעצמו להוציא בחודש אחד סכום של מעל ל- 750,000 ₪, ולבטח שאין ביכולתו להחזיק רכב בשווי זה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

5. המערער טוען כי קיבל הלוואה על סך 350,000 ₪, מגיסו חג'אג' ביום 27.7.08. בהסכם הלוואה נקבע כי על המערער להחזיר את מלוא סכום הלוואה עד ליום 7.7.13. מהנתונים אשר הציג המערער עולה כי המערער לא העביר סכום על חשבון הלוואה בטרם קיבל את השומות מהמשיב ביום 15.8.12 (הודעת הערעור). המערער הציג החזר לכאורה בגובה של 120,000 ₪ בלבד עד ליום 10.6.14, וזאת בניגוד להסכם הלוואה.
6. למלווה אין את היכולת הכלכלית להלוות למערער את הסכום המדובר. המערער אף לא הציג כל ראיה אובייקטיבית ממנה עולה כי ניתנה בכלל הלוואה, כך, המערער לא הציג אישור משיכה מבנק על ידי המלווה.
7. בעמ"ה 6/09 בן דוד סוקניק אלחנן נגד פקיד שומה ירושלים (ניתן ביום 22.5.13, פורסם בנבו). אשר אושר על ידי בית המשפט העליון בע"א 4891/13, נאמר כי יש להתייחס בחשדנות להעברות כספים בין קרובי המשפחה כהסבר לגידול הון ונדרשת הצגת ראיות אובייקטיביות להוכחת הטענה.
8. מן האמור לעיל עולה, כי על המערער רובץ נטל כבד ביותר על מנת להוכיח את קבלת הכספים הנטענים על ידו מקרובי משפחתו. עמדת המשיב הינה כי המערער לא עמד בנטל זה.
9. יצוין כי העובדה שאמו של המערער מתגוררת עמו ומתפרנסת באמצעות קצבת זקנה אינה יכולה להוות כמקור הכנסה הואיל ומדובר על קצבה נמוכה (2,000 ₪ בחודש), וככל שקיימת הכנסה הרי שחייבת להיות גם הוצאה עבור עלות המחייה של האם.
10. גם על השאלה הפשוטה הנוגעת לנוכחים בעת מתן הלוואה התקבלו תשובות שונות וסותרות בין שני העדים: חג'אג', ציין בעדותו, כי המערער ואביו (של מוחמד), נכחו במועד מתן הלוואה (עמוד 20, משורה 8). המערער העיד כי רק מוחמד והוא עצמו נכחו בחדר בעת מתן הלוואה.
11. בעדותו של חג'אג', הוא ציין, כי מקור הכספים בתשלום עבור פינוי המשפחה מלוד, וכי הכסף התקבל באמצעות חשבון בנק. עם זאת עד היום לא הוצג פירוט חשבון הבנק אשר יכול היה לסתור את עמדת המשיב כי למלווה ולמשפחתו כלל לא הייתה קיימת יכולת כלכלית להלוות את הסכום המדובר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

12. למרות לשונו המפורשת של החוזה, הצדדים העידו בפני בית המשפט כי אינם מקפידים על קיום החוזה כלשונו, וזאת בלשון המעטה. יצוין כי למרות שמועד פירעון הלוואה חלף ובחוזה הלוואה קיים מנגנון פיצוי מוסכם, הצדדים אינם יודעים להגיד אם יופעל.
13. התנהגות הצדדים מצביעה על כך שהם אינם מכבדים את ההסכם ונראה כי ההסכם נעשה רק לשם מראית עין, ולצורכי הסבר להפרשי ההון. ככל שמדובר בצדדים קשורים אשר סומכים האחד על השני, הרי שהיו יכולים לעשות הסכם בעל פה. מרגע שעשו הסכם בכתב הרי שהיה עליהם לפעול על פיו. לא ייתכן כי הצדדים לא יציגו ראיה אובייקטיבית אחת מזמן אמת, ויבקשו מבית המשפט לקבל את טענותיהם.
14. לא ברורה טענת המערער ביחס להפקת הפלטים ממערכת השע"מ על ידי המשיב, לצורך הליך ההוכחות. כפי שהעיד נציג המשיב, הפלטים הופקו ונבדקו גם בזמן אמת, אולם לא נשמר תדפיס. בכל מקרה מדובר על נתונים הנוגעים לנישום, משפחתו המלווה ומשפחתו אשר נאגרים בזמן אמת במערכת שע"מ. הדבר דומה לטענה שיש לשמור העתק פלט נסח מפנקס הזכויות ביחס למקרקעין, כאמור הנתונים היו קיימים בזמן אמת בדיוק כמו נסח מפנקס הזכויות.

ד. דיון והכרעה

1. הלכה פסוקה היא, שכאשר מדובר בשומות הפרשי הון, הנטל מוטל על המערער. במסגרת ע"א 9541/04 שריפיאן נגד פ"ש ת"א 3 (ניתן ביום 29/6/2008, פורסם בנבו) נאמר בעניין זה כדלקמן:

"הלכה היא כי על המערער נטל הראייה להוכיח את המקור להכנסותיו (לעניין זה ראו ע"א 3654/96 גלם נ' פקיד שומה כפר סבא, פ"ד נד (2) 673, 677 (2000), ע"א 236/83 ליברמן נ' פקיד שומה תל אביב 4, פ"ד לט(2) 810 (1985), ע"א 23/88 לוי נ' פקיד השומה, ירושלים, פ"ד מה(1) 472 (1991), ע"א 6743/03 תחנת שירותי רכב רוממה חיפה בע"מ נ' פקיד שומה חיפה (טרם פורסם, 28.7.2005)). גם בפסק דין רום (פסקה ה לפסק הדין), עליו נסמך המערער אין סטייה מגישה זו ונקבע כי על הנישום להוכיח את המקור לגידול בהון ולהוכיח כי מדובר בגידול הון שהתרחש בשנים שכבר נסגרו. ואולם בפסק דין רום המשיב היה זה אשר לא איפשר למערער לזמן עד מרכזי מטעמו לצורך הוכחת טענתו בעניין ההלוואה."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

2. מכאן - שהנטל רובץ לפתחו של המערער.

הוצאות מחיה

3. המשיב עשה בעניינו של המערער שימוש בלוח מחיה 3-4, בעוד שהמערער טוען שיש לעשות שימוש בלוח מחיה 5-6. לטענת המערער, המשיב התעלם מנסיבות מחייתו של המערער ומשפחתו בשכונת עוני וגרם ליצירת הפרש הון נוסף בסך 181,632 ש"ח (387,894-206,532). בעניין זה שוכנעתי כי הצדק עם המערער ולהלן אנמק מסקנתי זאת;

4. המקור לטבלאות המחיה שהמשיב עושה בהן שימוש נגזרים מנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. דהיינו, נציבות מס הכנסה מתבססת בקביעת הוצאות המחיה של הנישום, על נתונים שהיא מקבלת מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: "הלמ"ס") שעורכת מדי מספר שנים סקר של הוצאות המשפחה. טבלאות המחיה מבוססות על סקר הוצאות המשפחה. נציבות מס הכנסה גזרה מהסקרים נתונים סטטיסטיים ממוצעים, אשר קובעים את הוצאות המחיה של המשפחה, כפונקציה של רמת ההכנסה ברוטו ומספר הנפשות במשפחת הנישום. (ראו דני נתנזון, מיסים און-ליין - מיסים ג/2 (מרץ 1989) עמ' א-49).

מפקח המס קובע, עפ"י נתונים שמספקת לו הנציבות, ועפ"י שיקול דעתו, האם גידול ההון של הנישום תואם את הכנסותיו וההוצאות שהוציא למחייתו ולמחיית בני ביתו. היה כי המפקח הגיע למסקנה שהונו של הנישום גדל באופן שאינו מתאים להכנסותיו המדווחות, הוא רשאי להגיע למסקנה שהנישום השמיט הכנסות, או שהדיווחים על הכנסתו אינם סבירים ומלאים. במקרה זה למפקח הזכות לקבוע לנישום את הכנסתו, לפי מיטב השפיטה. (דני נתנזון, מיסים און-ליין - מיסים ג/2 (מרץ 1989)).

5. טבלאות המחיה שמפרסמת הנציבות הן הבסיס לקביעת המפקח. טבלאות אלה מפרטות את אחוז ההוצאה למחיה (טבלאות 2-4-6) והסכום הממוצע למחיה (טבלאות 1-3-5) מההכנסה ברוטו, לפי קבוצות הכנסה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

6. להלן הרכבם של הלוחות:

לוחות 1-2 הינם לוחות הכוללים את ממוצע הצריכה של המשפחה ביחס להכנסתה וזאת עפ"י נתוני הצריכה של המשפחה הישראלית הממוצעת. לוחות אלה הן טבלאות של נתונים סטטיסטיים מקסימליים. טבלאות אלה כוללות את כל ההוצאות האפשריות אשר יכול נישום להוציא למחיתו, וכוללות גם הוצאות אשר אינן מתאימות לכל נישום. (דני נתנזון, מיסים און-ליין - מיסים ג'2 (מרץ 1989) עמ' א-49. מיסים ג'2 (מרץ 1989)).

לוחות 3-4 הינם לוחות 1-2 אשר החסירו מהם את ההשקעה הממוצעת של המשפחה הישראלית בדירתה. כמובן שאם הנישום השקיע ברכישת דירה הדבר יופיע בהצהרת ההון (סעיפים 51-58 בהצהרת ההון).

לוחות 5-6: הינם לוחות 3-4 אשר החסירו מהם את הסעיפים הבאים: אחזקת דירה, אחזקה ושיפור הבית, נסיעות לחו"ל, אחזקת רכב, תרבות וחינוך ילדים, הוצאות בגין אירועים משפחתיים, הוצאות רפואיות. לפיכך, אפשר לקבוע כי לוחות אלה מהווים את ההוצאה המשפחתית הממוצעת על מזון ועוד הוצאות קטנות כדאר, טלפון ותרומות.

הפער בין הלוחות גדול. לוחות 3-4 גבוהים מלוחות 5-6 בכ-30%. לוחות 1-2 גבוהים מלוחות 5-6 בכ-40% שימוש לא נכון בלוחות יגרום לנישום בהכרח הפרשי הון (שם).

7. פסק הדין אשר משקף את גישת בית המשפט העליון באשר לטבלאות המחיה הוא ע"א 2/81, **יהושע שפירא נ' פקיד השומה חיפה** (תקליטור מיסים, עמ' 4, להלן: **"הלכת יהושע שפירא"**). לפי פסק הדין ההלכה היא כדלקמן:

"אין חולק, כי בשומה, המתבססת על גידול הון בלתי מוסבר, מותר לפקיד השומה להוסיף לסכום ההון נטו, עליו מצהיר הנישום, את הוצאות הקיום המשוערות לגבי השנים להן מתייחסות הצהרות ההון (ויתקון ונאמן, בספרם הנ"ל בעמ' 250; עמ"ה (י-ם) 3/76). ומאחר שאין דרכן של הבריות לנהל פנקסים מדויקים על הוצאות מחיה, הרי בדרך כלל זו במידה רבה שאלה של אומדן או תחשיב, הנבדקים גם בהתחשב במקורות, שעמדו לרשות המשפחה. משום כך, ועל אף ששיטת התחשיב אינה מושלמת, אין פסול להתבסס עליה גם בנדון; מובן, שאין בכך כדי למנוע בעד נישום ספציפי להוכיח, כי תחשיב מסוים מבוסס על טעות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

או על נתונים, שאינם תואמים אותו (ע"א 435/78, בעמ' 638). "ברם, לא די לו לפקיד השומה לבסס שומה על 'גודל משפחתו ורמת חייו' של הנישום, כשאין בידו כל חומר להראות, מה היתה רמת החיים ומה הוצאות המחייבה הדרושות לקיום הנישום לפי רמת חייו" (ויתקון ונאמן, בספרם הנ"ל, בעמ' 250; ע"א 530/60 ההדגשה שלי – א.ס).

8. אין זאת אלא, שלפי הלכת יהושע שפירא הנ"ל, פקיד השומה יכול לבסס את שומה על נתונים מלוות המחייבה שיראו מה הייתה רמת החיים והוצאות המחייבה של הנישום. יחד עם זאת מדובר בטבלאות מחיה שמבוססות על אומדן ונתונים סטטיסטיים ועל כן פקיד השומה לא יכול לעצום עיניו באשר לרמת חיים ספציפית של הנישום, או אי התאמה של קבוצת אוכלוסין מסוימת לאותן טבלאות. דהיינו, התבססות סתמית על טבלאות המחייבה שמפרסמת הנציבות לא תמיד מהווה ראיה לרמת חייו של הנישום הספציפי באופן שניתן יהיה לגזור מהן גידול הון. מילים אחרות, השונות ברמת החיים של הנישומים השונים גדולה מהשונות שבין לוחות המחיה הכלליים. לפיכך מוטלת חובה על פקיד השומה, כשהוא מסתמך על לוחות המחייבה, להתאים את הנתונים לנישום שבעניינו הוא עוסק. בפס"ד דראושה מוחמד (ראה להלן) נאמר, כי לא ניתן לקבל את שיטת החישוב של המשיב, מטעמים אלה:

א. " התחשיבים בדבר הוצאות מחיה עליהם מתבסס המשיב מתייחסות למשפחות עירוניות. לא הובאו כל נתונים בדבר הוצאות מחיה, של משפחות בדוויות כפריות. אמנם בשומה הוריד המשיב סכום מסוים (169,298 שקל לשנת 1984, 171,649 שקל לשנת 1983) בהתחשב בכך שמדובר במשפחה כפרית. אך זהו ניחוש בעלמא שכן לא הובאו כל נתונים באשר לשאלה בכמה נמוכות הוצאות המחיה של משפחה כמו זו של סויטאת מהוצאות מחיה של משפחה עירונית.

ב. בתחשיב שערך המשיב, לא הובאה בחשבון קיצבת הילדים שהמערער מקבל מהביטוח הלאומי...."

(מיסים און-ליין - מחוזי, ע.מ.ה. 64/85, דראושה מוחמד נ' פקיד שומה עכו, מיסים א/3 (מאי 1987) עמ' ה-7, עמ' 66.)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

הנה כי כן, עפ"י פסק הדין הנ"ל, קביעת בית המשפט היא שהתחשיבים שעורך מס הכנסה צריכים להלום את מצב הנסיבות הריאלי ולא להסתפק בנתונים סטטיסטיים כלליים. כן, אומר בית המשפט בעניין דראושה מוחמד כי אם הטבלאות מתייחסות למשפחות עירוניות, והשומה עוסקת במשפחות בדואיות כפריות, יש להביא נתונים של הוצאות מחיה של משפחות בדואיות כפריות. מכאן- המסקנה היא שבענייננו היה צריך המשיב לבסס את שומתו על נתונים ספציפיים העוסקים במשפחות בדואיות החיות בעיר והוא חדל משלא עשה כן.

9. על מצב הקהילה הבדואית בעיר לוד, עליה נמנה המערער, העיד ר"ח דיאבאת. ר"ח דיאבאת הוא אדם בעל ניסיון, בן 74 ועבד במס הכנסה במשך 17 שנה. הוא תושב העיר לוד מזה 40 שנה ומכיר היטב את החיים בה. לדבריו, האוכלוסייה הבדואית בעיר לוד, שמשפחת המערער נמנית עליה, מתאפיינת ברמת חיים נמוכה, ורמת מחייתה נופלת מרמת מחייתה של האוכלוסייה הערבית בלוד, שאף היא נמוכה מרמת החיים הממוצעת במדינה. לטענתו, האוכלוסייה הבדואית בעיר חיה חיים צנועים, וכך לדוגמה, הבדואים חיים ומתחתנים וגרים אצל ההורים ובסמוך להם. בדרך כלל מדובר במשפחות שלא נהנות מחיי תרבות שעיר גדולה אמורה לספק.

10. ר"ח דיאבאת העיד כי בהצהרת הון ליום 31.12.02, המערער הצהיר כי בחזקתו סך 42,000 דולר שזה 198,954 ₪, וכי בד"כ אצל קהילות מסויימות, מוכרת התנהלות זו של חיסכון בבית במטבע חוץ (עמוד 8 שורות 8-21).

11. לטענת ר"ח דיאבאת, מס הכנסה קבע קיום הפרשי הון, משום שלא הכיר בהלוואה שקיבל המערער מקרוב משפחתו בסך 350,000 ₪, וגם כתוצאה מקביעת הוצאות מחיית המערער לפי טבלאות 3-4 ולא לפי טבלאות 5-6 המשמשות לקביעת הוצאות מחייה בשכונות שרמת החיים בהן נמוכה. ר"ח דיאבאת העיד כי אם פקיד השומה היה מסתמך על טבלאות מחייה 5-6 בעניינו של המערער, כי אז לא היה מגיע למסקנה שלמערער יש הפרשי הון בלתי מוסבר (עמוד 12 שורות 1-8).

12. המערער, העיד כי הוא בן 35, בדואי תושב שכונת ס"ח בלוד. לדבריו, מדובר בשכונה שהבתים בה בנויים מאיסכורית ואסבסט, והיא לא מקבלת שירותים כלשהם מהעירייה. בשכונה אין מועדונים ואין חוגים והילדים משחקים ברחוב (עמוד 27 שורות 8-13). שירותים ציבוריים כמעט ואין: אין גנים, אין מדרכות, אין גינות, התשתיות הרוסות, ותאורת הכבישים לקויה. לא זו אף זאת, בקרב האוכלוסייה הבדואית ובכלל זה משפחת המערער, 95% מהזוגות הצעירים גרים עם ההורים, מוסיפים חדר או שניים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

- וגרים באותו מתחם עם ההורים. רוב המשפחות מתגוררות יחד, כמעט שלא מבלות בסוף שבוע, והבילוי היחידי הוא נסיעות לביקורי משפחות בדרום הארץ (עמוד 41 שורות 25-6).
13. אכן, חישוב הוצאות מחייה הוא עניין של אומדן, שכן אין דרכן של הבריות לנהל פנקסים מדויקים על הוצאות מחייתם, ולשם כך נכון להתחשב גם במכלול המקורות שעמדו לרשות המשפחה (ע"א 2/81 בעניין שפירא). מובן מאליו, שאין הדבר מונע מהנישום להוכיח, כי תחשיב מסוים מבוסס על טעות או על נתונים שאינם תואמים אותו (ע"א 435/78 רוזנשטוק נ' פקיד שומה רחובות, פ"ד לה (4) 633).
14. כפי שהוסבר לעיל, לוחות 5-6 הינם לוחות 3-4 אשר החסירו מהם את הסעיפים הבאים: אחזקת דירה, אחזקה ושיפור הבית, נסיעות לחו"ל, אחזקת רכב, תרבות וחינוך ילדים, הוצאות בגין אירועים משפחתיים, הוצאות רפואיות.
- שוכנעתי מעדותו של המערער ועדות ר"ח דיאבאת, כי אכן רמת החיים של המערער היא רמת חיים נמוכה מהמקובל בחברה עירונית. בדומה לעניין מוחמד דראושה, כך בענייננו: המדובר במשפחה בדואית, המתגוררת בעיר ולא בכפר, וניתן לאפיין את רמת חייה כרמת חיים שנמוכה מרמת החיים הממוצעת של משפחה עירונית אחרת יהודית או אף ערבית (מ.ה. 64/85, דראושה מוחמד נ' פקיד שומה עכו. מיסים א/3 (מאי 1987).
- לעיצומם של דברים, ובהתבסס על האמור לעיל הגעתי למסקנה לפיה יש ממש בטענת המערער כי לא הובהר על ידי המשיב מדוע בחר לקבוע שרמת חייו של המערער מתאימה ללוחות המחייה 3-4 ולא ללוחות המחייה 5-6, שהם, קרובים יותר לרמת המחייה שלו. דהיינו, התרשמתי שאורח חייו של המערער הוא פשוט ובסיסי וראוי היה אפוא לסווג את רמת מחייתו על פי טבלאות מחיה 5-6.
15. ההצבעה של המשיב על הרכב היקר, כאלמנט שיש בו להטות את הכף לחובת המערער, אין בה כדי לשנות מדעתי ולפיה הטבלאות ההולמות את המערער הן 5-6. זאת משום שרכב יקר לכשעצמו אינו סממן לרמת חיים גבוהה בהכרח. אין לשלול את טענת המערער ולפיה מדובר ברכב שייעודו סמל סטטוס חברתי בלבד – ובלשונו:
- "האשה אמרה שלכל השכונה יש מכוניות ואני אומר שהערבים קונים את המכוניות בשביל פוזה, אז קניתי את האוטו" (עמ' 37 לפרו').**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

בעדותו בבית המשפט ביום 19.5.14, אף עדכן המערער כי הוא מכר את הרכב בסך 200,000 ₪ ועם הכסף שקיבל הוא שילם חובות לבנק והחזיר כספים מחובו לחג'אג' (ראו עמ' 30 לפרו').

למעלה מן הצורך, אני סבור שלכל היותר ניתן להוסיף 50,000 ₪ מתוך התחשבות בשימוש ברכב. כך שאם ההוצאות למשפחה לפי לוחות 5-6 הן 206,532 ₪, ניתן להוסיף אליהן 50,000 ₪ ובמקרה זה יעמוד סכום ההוצאות על 256,532 ₪.

16. אף הנסיעות לחו"ל אינן מצביעות בהכרח על מצב כלכלי משופר בהכרח. מדובר בנסיעות שיעדן הוא עליה לרגל לעיר מכה שבסעודיה, שאינן עולות ממון רב והן נעשות באוטובוסים דרך ירדן (ראו כרך נספחים מטעם המשיב עמ' 81). אני נותן אמון בדבריו של המערער לפיהם המימון של הנסיעות נעשה על ידי התנועה האסלאמית (ראו עמ' 32 לפרו').

17. כאשר נשאל נציג מס הכנסה באשר לתנאי החיים של האוכלוסייה הבדואית בלוד, הוא טען למעשה כי התייחס לאוכלוסייה הבדואית בעיר לוד כמו לכל אוכלוסייה וכי הוא מטפל בתיק ללא אבחנה כלשהי:

"מטפל בתיק אין לי שום אבחנות בין מוצא, דת, גזע ולאום, אני לוקח את הנתונים העסקיים כמו שהם ואת הנתונים העובדתיים כמו שהם ובלי קשר לסוג, מין, גזע ודת" (עמ' 53 לפרו').

בעניין זה התבסס פקיד השומה באופן סתמי על לוחות מחיה הנגזרים מנתונים סטטיסטיים כלליים, ללא ביצוע כל התאמה לרמת חיו של המערער ובני משפחתו. כאשר פקיד השומה קובע שלנישום היה גידול הון בלתי מוסבר, עליו לעשות זאת תוך התאמת לוחות המחיה על רמת המחיה הספציפית של הנישום. על פקיד השומה לנמק את שומתו בנימוקים כבדי משקל המבוססים על מידע ספציפי ולא להסתפק בנתונים סטטיסטיים היפים לחתך רחב מאד של האוכלוסייה (ראו ענין מוחמד דרואשה לעיל). לאור זאת אני קובע כי יש לחשב את רמת מחייתו של המערער לפי לוחות 5-6 שלהם ניתן להוסיף סכום של 50,000 ₪ בגין הוצאות רכב. כך שסכום ההוצאות של המערער יעמוד בסך הכל על סכום של 256,532 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

סוגיית ההלוואה

18. בעניין ההלוואה, המערער טוען כי קיבל הלוואה על סך 350,000 ₪, מגיסו חג'אג' ביום 27.7.08. לדבריו, חתם על הסכם הלוואה מול גיסו חג'אג'. המערער טוען כי בהסכם הלוואה נקבע כי על המערער להחזיר את מלוא סכום הלוואה עד ליום 7.7.13 וכי מהנתונים אשר הציג המערער עולה, כי המערער לא העביר סכום על חשבון ההלוואה בטרם קיבל את השומות מהמשיב ביום 15.8.12.

19. בעמ"ה 6/09 בן דוד סוקניק אלחנן נגד פקיד שומה ירושלים (ניתן ביום 22.5.13, פורסם בנבו). אשר אושר על ידי בית המשפט העליון בע"א 4891/13 נאמר יש להתייחס בחשדנות להעברות בין קרובי המשפחה כהסבר לגידול הון ונדרשת הצגת ראיות אובייקטיביות להוכחת הטענה:

"כנטען על ידי המשיב, טענת נישום לפיה קיבל כספים כמתנה או הלוואה מקרוב משפחה היא טענה שיש להוכיחה בראיות אובייקטיביות בעלות משקל. לא אחת נפסק כי -

"ככל שהמערער נשענים בהסבריהם על העברות בין קרובים ומתנות, הרי שמוטלת עליהם החובה להוכיח הדברים בראיות של ממש באופן השואף לתמונה נטולת סדקים תוך יצירת קשר סיבתי הדוק וברור בין הסכומים, ההעברות, היכולות הכספיות, תיעוד חיצוני, וכיוצא בזה" (עמ"ה 1405/03 + עמ"ה 1046/03 קראונוני משה וציון נ' פקיד שומה כפר סבא (מיסים), ראו גם: עמ"ה 1142/01 קוסטה יוסי נ' פקיד שומה תל אביב-יפו 3 (מיסים), אפריל 2007, עמ"ה 1206/01 + 1009/03 מומי אוסדון נ' פקיד שומה תל אביב 3 (מיסים), אוגוסט 2007).

20. חג'אג, העיד שהוא ערבי בדואי. תושב לוד לשעבר, שעבר לגור ביחד עם משפחתו בשנת 1997 לכפר קלנסואה שבמשולש. לדבריו, המערער הוא גיסו וכי משפחתו פונתה מבית עמידר בעיר לוד, במסגרת מבצע פינוי פיצויי שערכה המדינה בעיר בשנות ה-90. המשפחה קיבלה בשנת 1997 פיצוי מהמדינה בסך 150,000 דולר ארה"ב, וכי מסכום הפיצוי רכשו בית מגורים בקלנסואה בסך כ-50,000 דולר ואת היתרה בסך 100,000 דולר, אביו העביר אליו לחזקתו כבן הבכור במשפחה וגם משום שאביו היה חולה, וכי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

- את סך 100,000 דולר הוא החזיק בבית כי אין לו אמון בבנקים (עמוד 16 שורות 8-32 , עמוד 17 שורות 1-2).
21. חג'אג' מסר כי הוא עובד מגיל 18, לא מבזבז כסף, חוסך ולא מפנק את עצמו ולא את הילדים ואף גר עם ההורים. לדבריו, חסך סכום של 100,000 דולר ושמר אותו בביתו. בשנת 2008 פנה אליו המערער וביקש ממנו הלוואה בסך 350,000 ₪ לצורך רכישת המגרש, והוא נאות ונתן לו את הכסף במזומן. לדבריו, הוא מאמין במערער שיחזיר לו את ההלוואה, אך ערך חוזה עם המערער לבקשת אביו. לפי החוזה, המערער היה צריך להחזיר את ההלוואה עד חודש יולי 2013, וכי קיבל מהמערער ע"ח החזר ההלוואה באמצעות 3 העברות בנקאיות סך 120,000 ₪ מתוך כספי ההלוואה אותם משך מהבנק ומחזיק בבית (ע' 17 ש' 28 עד ע' 18 ש' 27).
22. נציג מס הכנסה העיד שלא בדק את אופן התשלום עבור המגרש אם במזומן ואם בדרך אחרת (עמוד 54 שורות 17-23), וכן מסר כי לא זימן את חג'אג' לדיון אצלו ולא ביקש ממנו להגיש דוחות בכתב ו/או הסברים לסכום שנתן כהלוואה למערער על אף שהיה מוסמך לעשות כן, ואף יצא לו לפעמים, כלשונו, לתחקר ולשאול אנשים שלא מטופלים בפקיד שומה רמלה (עמוד 55 שורות 17-26). נציג מס הכנסה העיד שלא הוכח כי חג'אג' מסוגל להלוות 350,000 ₪ כיוון שמקורותיו הכספיים לא יספיקו כלל וכלל להלוואה מעין זו.
23. אין בידי לקבל את גרסת המשיב בעניין ההלוואה. צירוף הסכם הלוואה שנערך על ידי עורך דין ואשר נחתם בסמוך להלוואה יכול להוות ראיה אובייקטיבית בעלת משקל. אני נותן אמון בעדותו של חג'אג', לפיה הוא הלווה סכום כסף למערער שהוא גיסו. המקור של הכסף הוא פיצוי שהתקבל במסגרת מבצע פינוי שערכה המדינה בעיר לוד בשנות ה-90 ובמסגרתו קיבלה המשפחה, בשנת 1997, פיצוי מהמדינה בסך 150,000 דולר ארה"ב. מסכום הפיצוי רכשו בית מגורים בקלנסואה בסך של כ-50,000 דולר ואת היתרה בסך 100,000 דולר החזיק חג'אג' בביתו. נציג מס הכנסה צריך היה להתייחס למידע זה ברצינות רבה ולאמת אותו באמצעיו השונים, אך הוא לא מצא לנכון לעשות כן. משלא עשה כן אין לי אלא לקבל את גרסת המערער בעניין זה.
24. מסקנתי היא כי המערער הוכיח את גרסתו כי קיבל הלוואה בסך 350,000 ₪ מגיסו חג'אג'. הסכם ההלוואה הוא ממצא אובייקטיבי כל עוד האותנטיות שלו לא הופרכה על ידי המשיב.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

25. משתי המסקנות דלעיל מוכחת גרסת המערער ולפיה המערער השכיל לממן את רכישת הרכב והמגרש שעלו יחדיו כ- 670,000 ₪ באמצעות הלוואה בנקאית בסך כ-195,000 ₪ וכן באמצעות הלוואה בסך של 350,000 ₪ מקרוב משפחה ועוד 198,000 ₪ (42,000 דולר שהיו בהצהרת הון 31/12/02 ואינם בהצהרת הון 31/12/08) ובסה"כ 743,000 ₪ (עמוד 14 שורות 7-24).

26. כאמור, המשיב טען, כי המערער היה צריך להמציא לו הסברים כיצד מימן את הסכומים הבאים: גידול בהונו בסך 370,132 ₪; הוצאות מחייה בסך 387,894 ₪; תשלומיו למס הכנסה בסך 1,081 ₪; לביטוח לאומי בסך 22,601 ₪; מס רכישה בסך 17,427 ₪ ונסיעותיו לחו"ל בסך 6,000, ובסה"כ 805,135 ₪. לפי חישוב המשיב עלה כי מקורות והסברי המערער בשנים 2003-2008 הסתכמו אך ורק בסך 320,425 ₪ ועל כן לשיטתו נוצר הפרש בהון שלא הוסבר והסתכם בסך 484,710 ₪ (805,135-320,425).

בעקבות הניתוח דלעיל להלן הסבר לטענות המשיב:

הגידול בהון מסתכם בסך של 20,132 ₪ ולא בסך של 370,132 ₪, שכן קבענו שסכום של 350,000 ₪ הוא הלוואה;

תשלום למס הכנסה בסך 1,081 ₪;

הוצאות מחיה בסך 256,532 ₪ (חישוב לפי טבלאות 5-6 ועוד 50,000 ₪ בגין הרכב).

ביטוח לאומי בסך 22,601 ₪;

מס רכישה בסך 17,427 ₪;

ונסיעותיו לחו"ל בסך 6,000 ₪;

סה"כ ₪ 323,773 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 12-09-38177 אזברגה נ' פקיד שומה רמלה

תיק חיצוני:

חישוב זה לעיל, לפיו סך הוצאותיו של המערער עומד על סך של 323,773 ₪ תואם את הסברי המערער לפיהם בשנים 2008-2003 הסתכמו הוצאותיו בסך של כ- 320,000 ₪. אשר על כן ולאור המקובץ, התוצאה היא שדין הערעור להתקבל.

הערעור מתקבל אפוא. המשיב ישלם למערער בתוך 30 יום מהיום והוצאות ושכ"ט עו"ד בשיעור של 25,000 ₪. סכום זה יהיה צמוד למדד ויישא ריבית חוקית ממועד שהיה אמור להשתלם ועד לתשלומו בפועל.

ניתן לפרסם את פסק הדין אך לא לפני 21/12/15

ניתן היום, כ"ה כסלו תשע"ו, 07 דצמבר 2015, בהעדר הצדדים.

ד"ר אחיקם סטולר, שופט